

Halina Stolarczyk

Autor
Halina Stolarczyk

Konsultacja metodyczna
Halina Olbińska

Ilustracje
Magdalena Pawulska

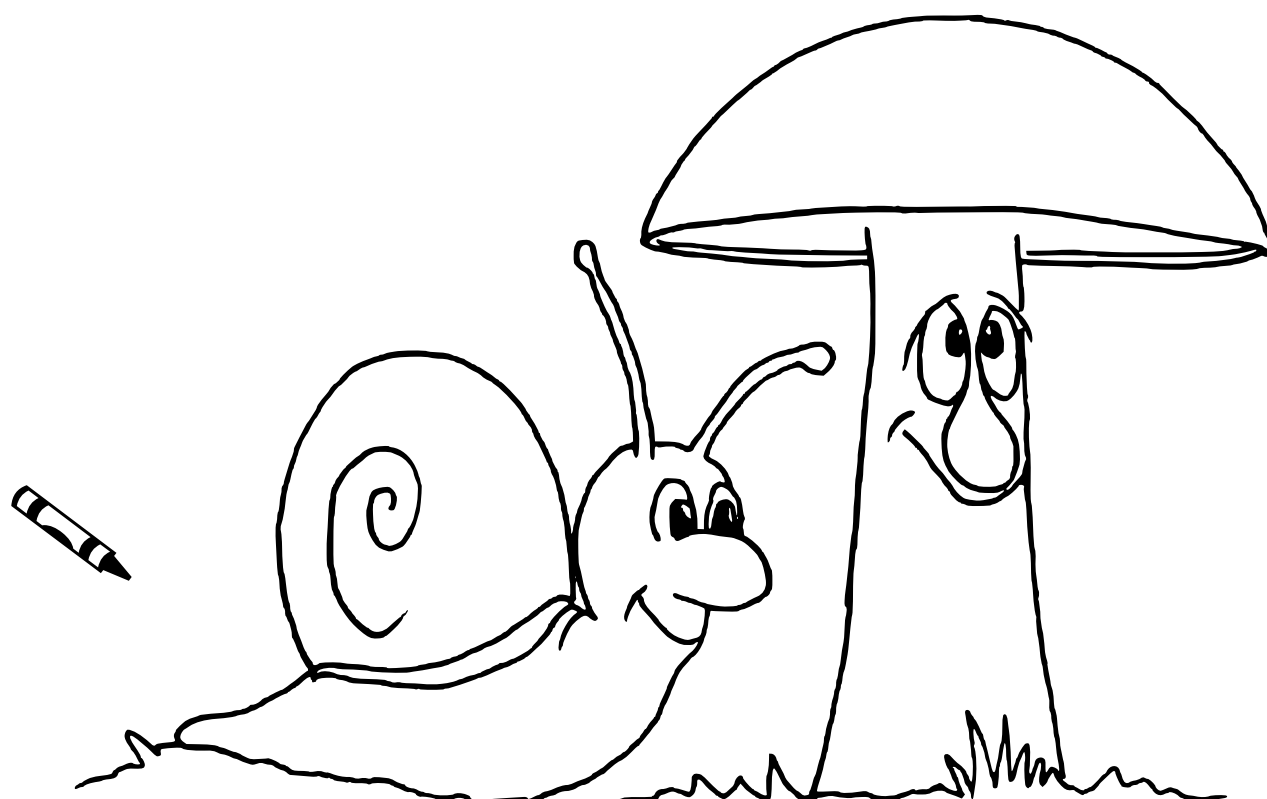
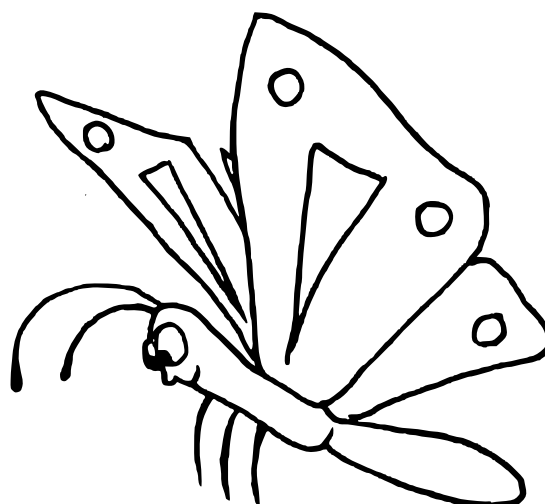
Opracowanie graficzne
Magdalena Piwkowska

Redakcja
Aleksandra Józewicz

Wydawca
Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach
www.pkegliwice.pl

Druk
Drukarnia Epigraf s. c. Gliwice
www.epigraf.com.pl

Wydrukowano na papierze ekologicznym.

Usiadła zięba na dębie:
„Na pewno dziś się przeziębzię!

Dostanę chrypki, być może,
Głos jeszcze stracę, broń Boże,

A koncert mam zamówiony
W najbliższą środę u wrony.”

Jęknęły smutnie żołędzie:
„Co będzie, ziębo, co będzie?

Leć do dzięcioła, do buka,
Niech dzięcioł ciebie opuka!”

Podniosła lament sikora:
„Podobno zięba jest chora!”

Gil z tym poleciał do szpaka.
„Jest sprawa taka a taka:

Mówiła właśnie sikora,
Że zięba jest ciężko chora.”

Poleciał szpak do słowika:
„Ze słów sikory wynika,

Że zięba już od miesiąca
Po prostu jest konająca.”

Słowik wróblowi polecił,
By trumnę dla zięby sklecił.

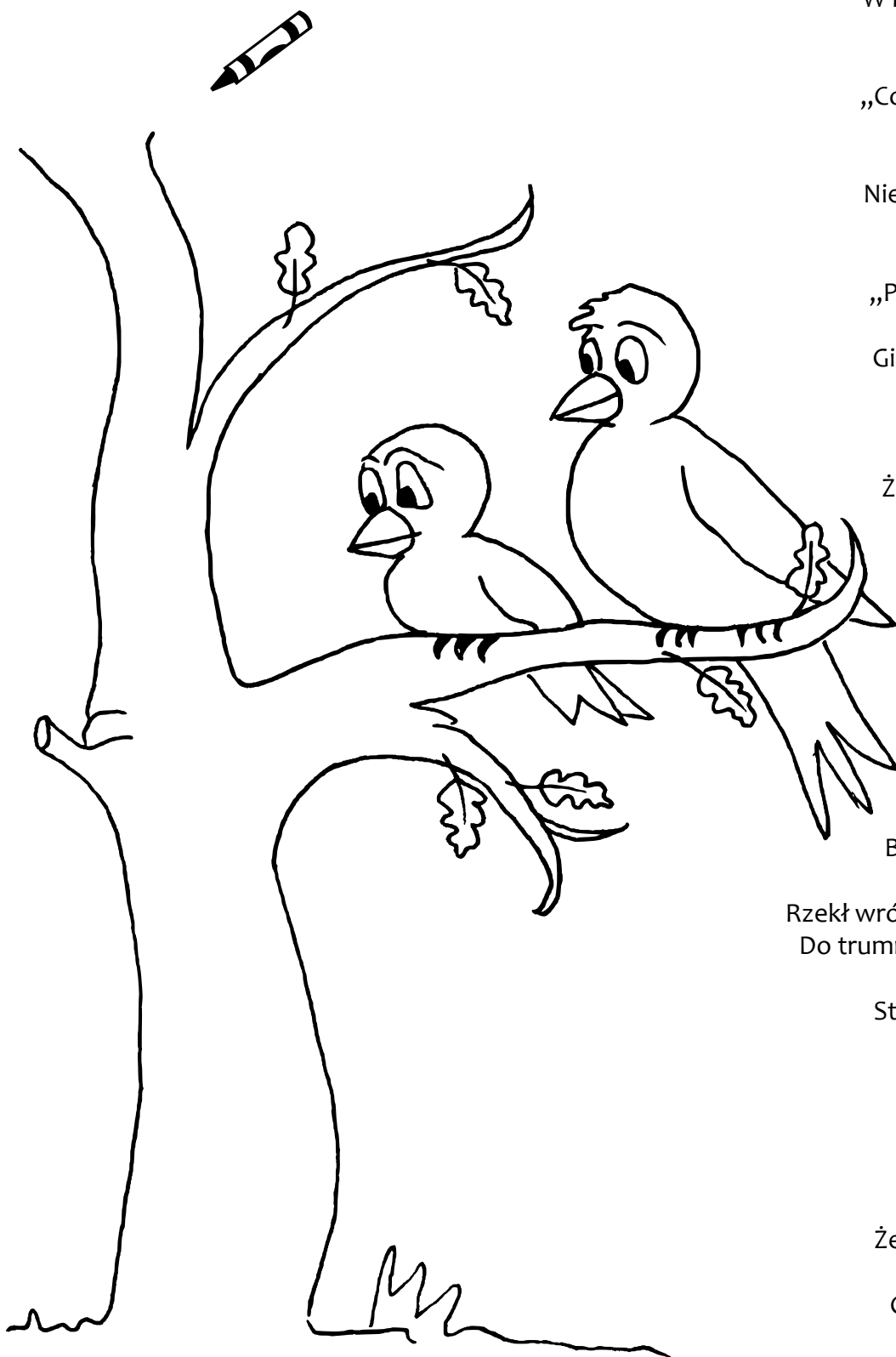
Rzekł wróbel do drozda: „Droździe,
Do trumny przynieś mi gwoździe.”

Stąd dowiedziała się wrona,
Że zięba na pewno kona.

A zięba nic nie wiedziała,
Na dębie sobie siedziała,

Aż jej doniosły żołędzie,
Że koncert się nie odbędzie,

Gdyż zięba właśnie umarła
Na ciężką chorobę gardła.

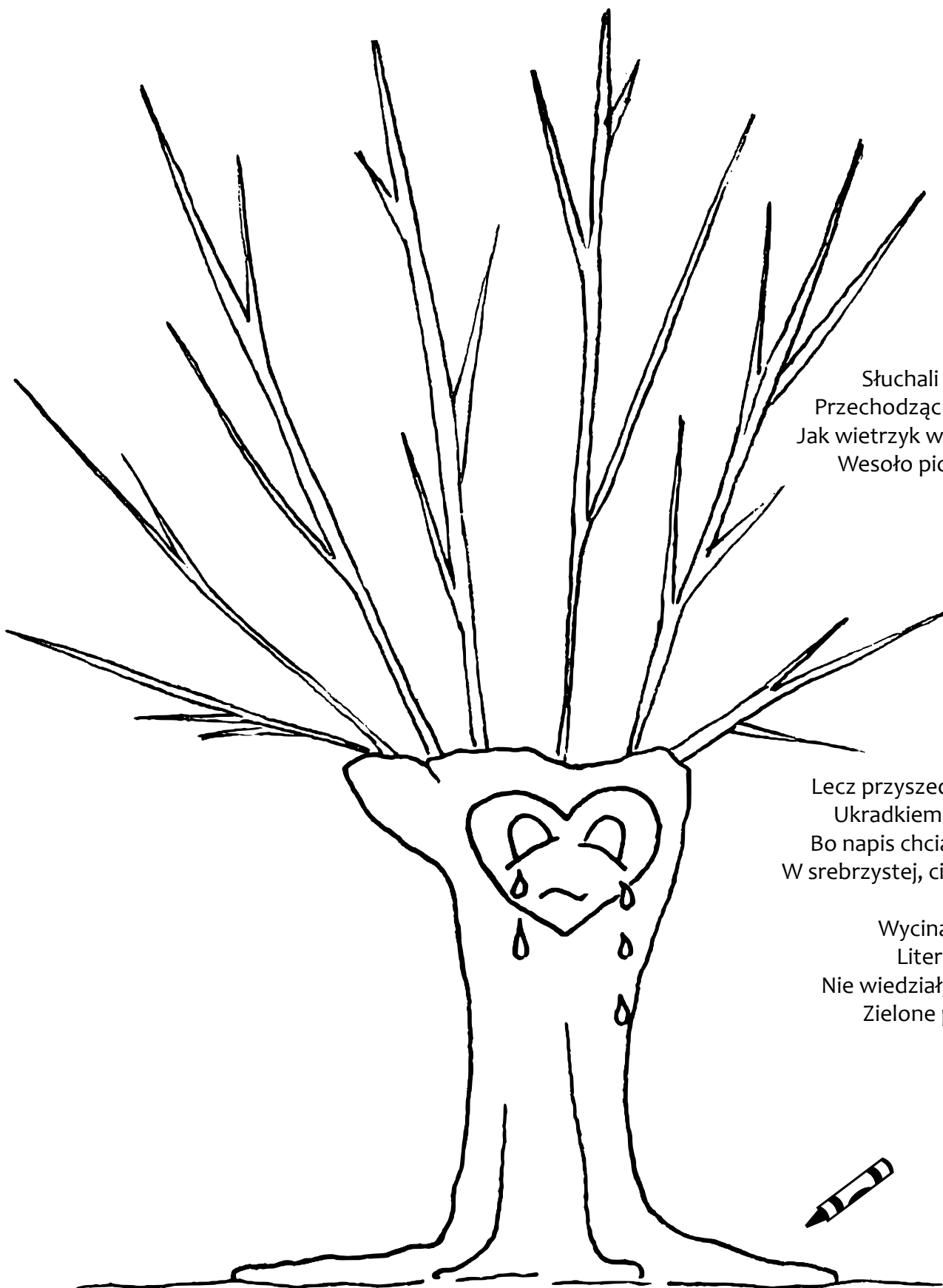

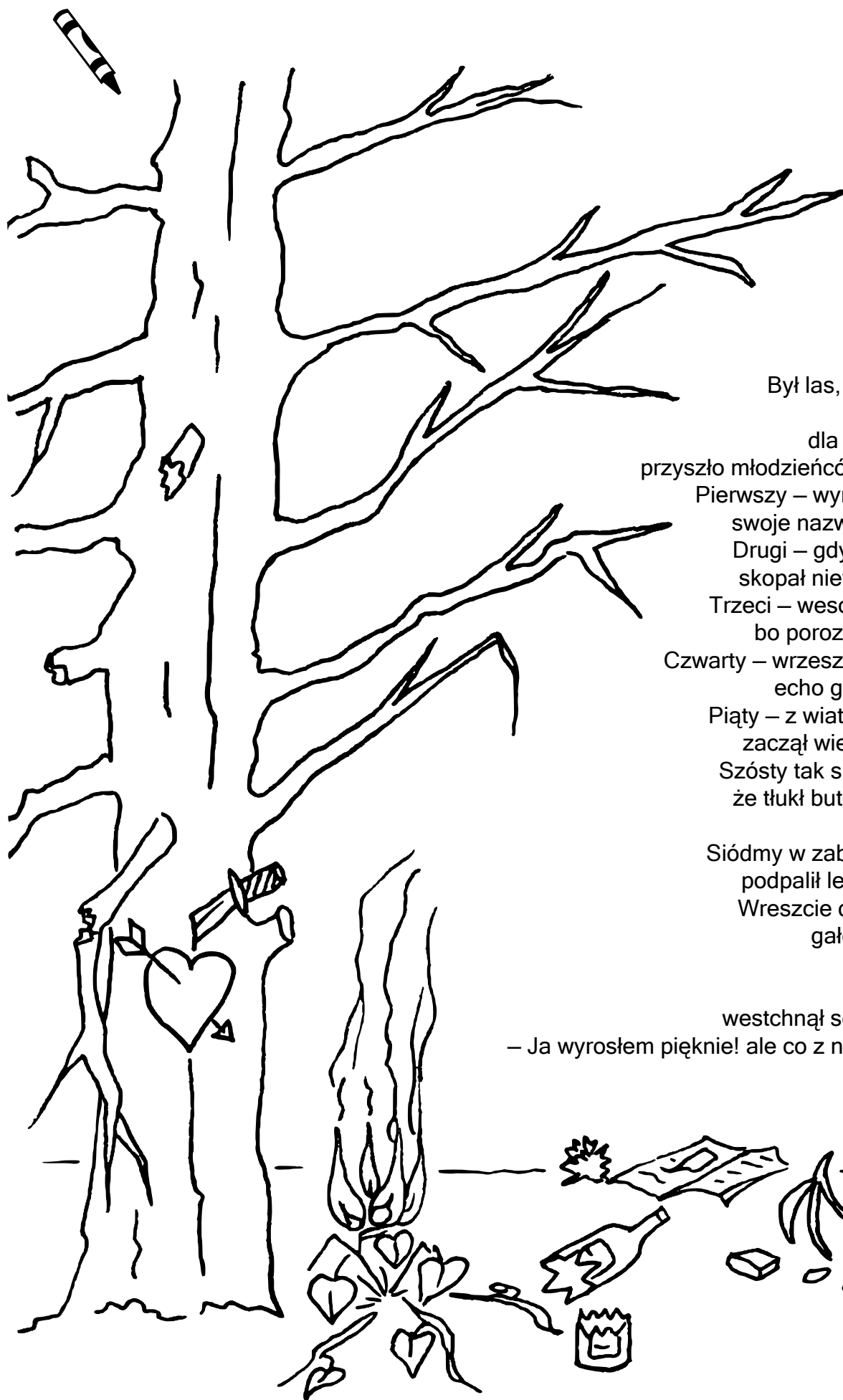
Na skwerku rośło drzewo
Szeroko, rozłożyście.
Srebrzystą miało korę,
Zielono srebrne liście.

Słuchali chętni ludzie
Przechodząc koło drzewa
Jak wietrzyk wśród gałęzek
Wesoło piosnki śpiewa.

Lecz przyszedł mały urwis
Ukradkiem wyjął nożyk,
Bo napis chciał wyskrobać
W srebrzystej, cienkiej korze.

Wycinał powolutku
Literka po literce,
Nie wiedział, że pod korą
Zielone płacze serce.

Był las, proszę was –
i do tego lasu
dla zabicia czasu
przyszło młodzieńców dziewięciu.

Pierwszy – wyrzeźbił nożem
swoje nazwisko w korze.

Drugi – gdy tylko przybył
skopał niewinne grzyby.

Trzeci – wesołość rozniecił
bo porzucił śmieci.

Czwarty – wrzeszczał jak goryl,
echo gra do tej pory.

Piąty – z wiatrówką w dłoni
zaczął wiewiórkę gonić.

Szósty tak się rozgniewał,
że tłukł butelki o drzewa.

Siódmy w zabawie szczycie
podpałił leśne paprocie.

Wreszcie dwaj pozostali
gałęzie połamali.

A las,

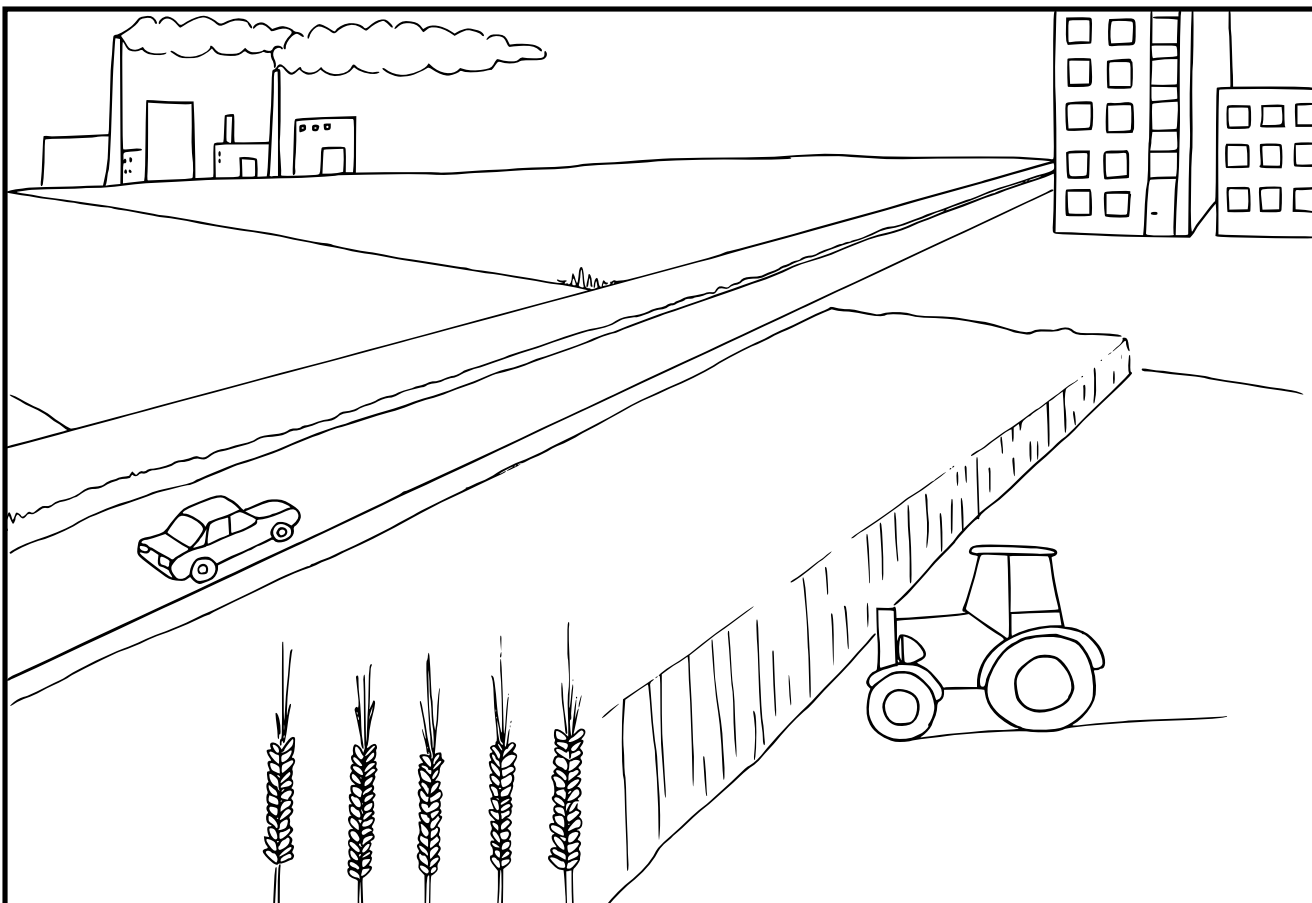
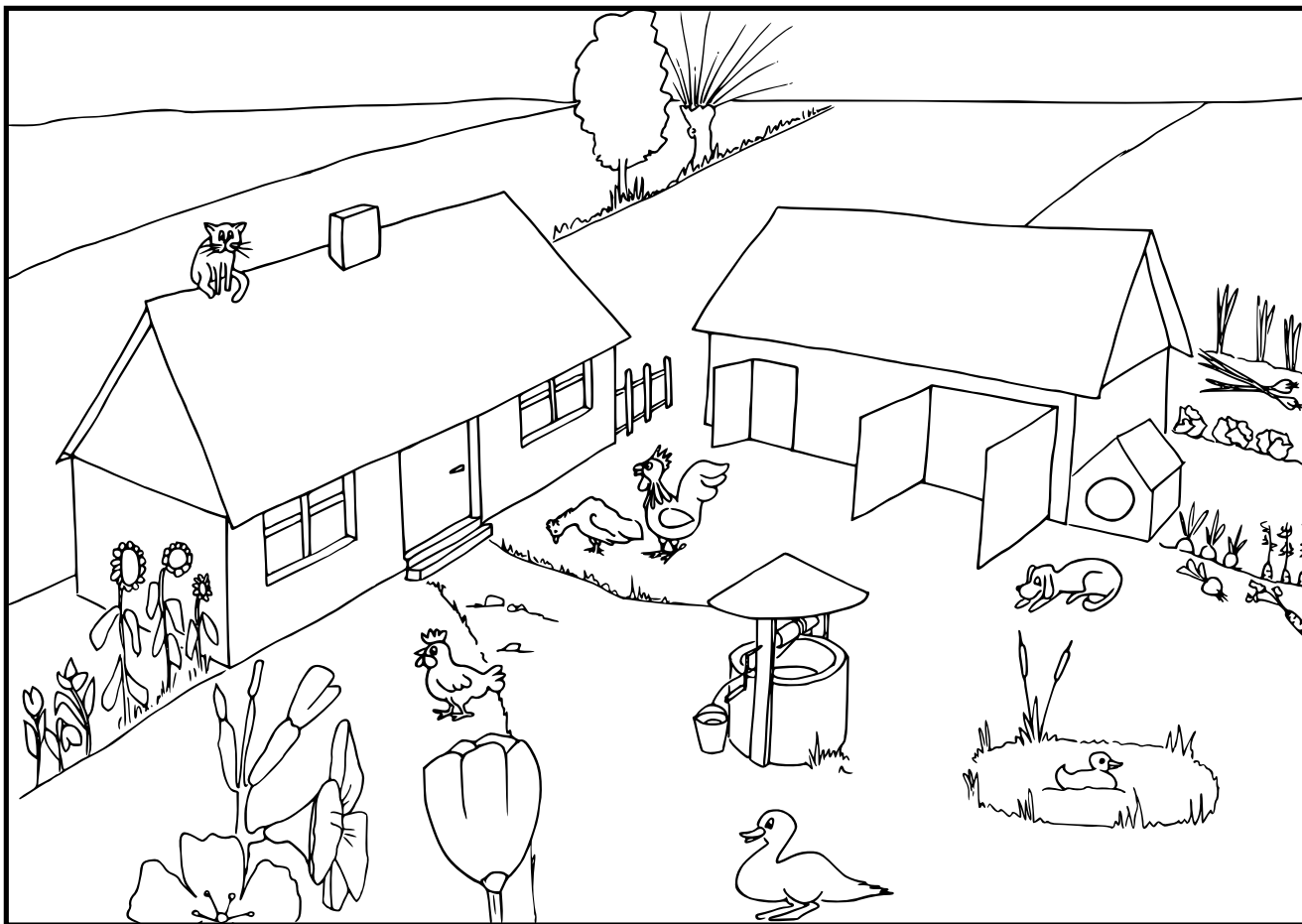
proszę was,

westchnął sobie żałośnie.

– Ja wyrosłem pięknie! ale co z nich wyrośnie?

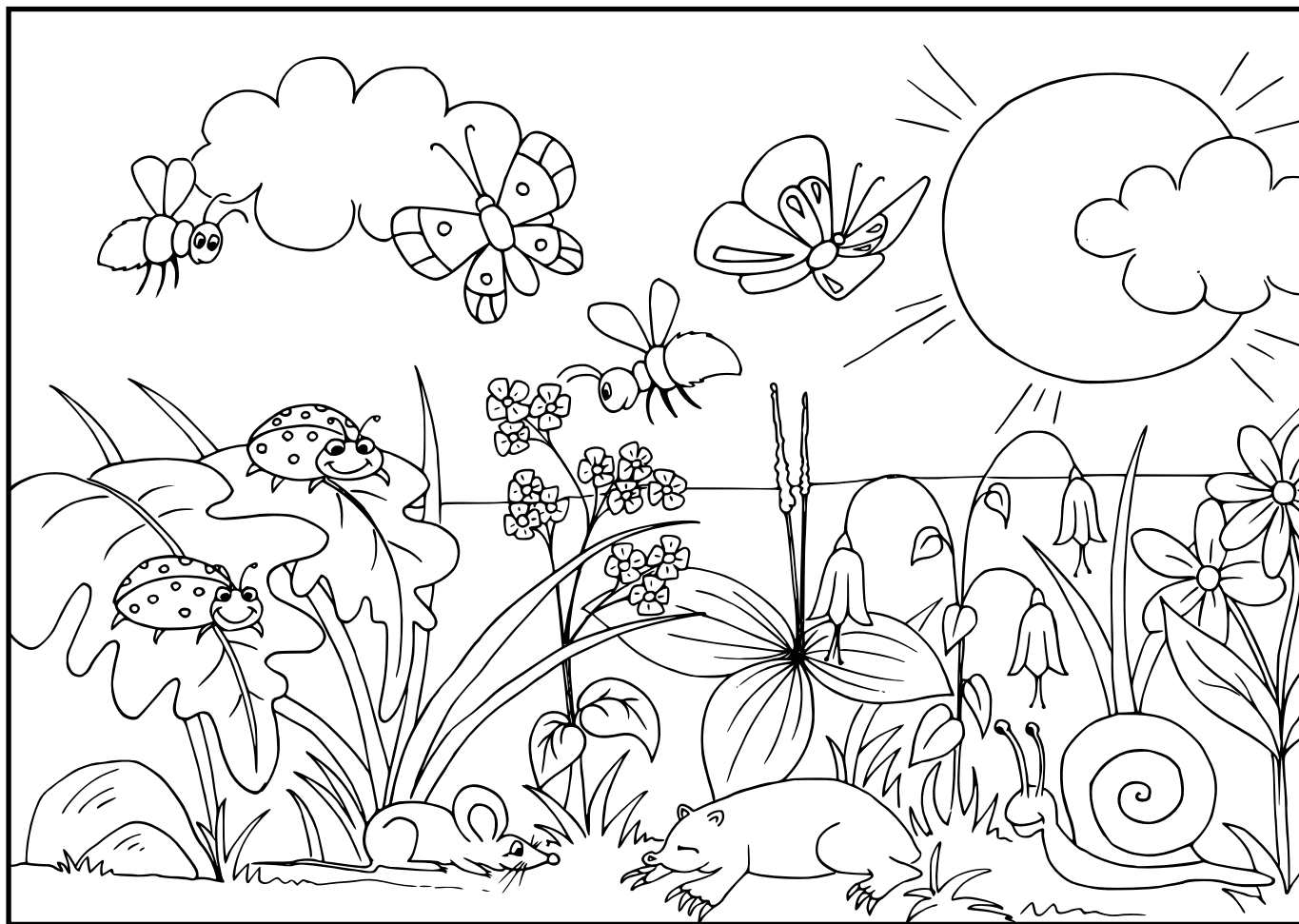
II. KOLOROWANKA – Nasze fabryki są na polach

Poniżej znajdują się 2 przykłady krajobrazów rolniczych. Pokoloruj je, a następnie wymień 3 cechy każdego z nich. Wskaż 3 różnice i 3 podobieństwa jakie zauważasz.

III. KOLOROWANKA – Co w trawie piszczy?

Pokoloruj poniższy rysunek, wypisz pod spodem nazwy roślin i zwierząt jakie rozpoznajesz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IV. TABELA z nazwami roślin i zwierząt na łące i w lesie

Na łące i w lesie każdy żywy organizm ma swoje miejsce i pełni określone funkcje.

Wszystkie rośliny i zwierzęta nie mogą się bez siebie obyć.

Razem tworzą sieć zależności pokarmowych.

Na podstawie tabelki:

- zapoznaj się z nazwami zwierząt i sposobem ich odżywiania
- przyporządkuj odpowiednie gatunki roślin i zwierząt kierując się zasadą układu pokarmowego.

Zwierzęta lasów i łąk	Czym się żywią
lis	myszy, soczyste owoce
bocian	pasikoniki, jaszczurki, pisklęta, małe zajączki, żaby
wiewiórka	nasiona drzew, owoce, grzyby, owady, orzechy
sarna	trawa, zioła, liście, kora drzew
mysz leśna	owoce, nasiona, żołądźce, orzechy
pszczola	nektar, spadź, pyłek kwiatowy
kornik	drewno drzew iglastych i liściastych
dzik	owoce leśne, larwy owadów, małe ssaki
dzięcioł	owady, nasiona drzew
ślimak	grzyby, rośliny
zając	koniczyna, trawa, sałata, kapusta
ptak drapieżny	myszy, pisklęta, ptaki
żaba	pająki, ślimaki, dżdżownice, owady
motyl	nektar, pyłek kwiatowy
biedronka	mszyce, owady roślinożerne
pasikonik	mnijšie owady
kret	owady, larwy
borsuk	wszystkożerny – korzonki, grzyby, żołądźce, ślimaki, dżdżownice

V. DIAGRAMY z nazwami roślin i zwierząt oraz hasła o ochronie przyrody

I. Rozwiąż diagram:

- w podanym diagramie oddziel wyrazy
- wykreśl nazwy roślin i zwierząt
- z pozostałych liter, czytanych od lewej do prawej, dowiesz się co trzeba powiedzieć ludziom, którzy nie chronią przyrody.

N	I	E	Ł	A	M	G	A	Ł	Ę	Z	I	S	A	R	N	A	N	I	E	D	E	P	C	Z
M	A	Ł	Y	C	H	S	A	D	Z	O	N	E	K	W	I	E	W	I	Ó	R	K	A		

N	I	E	P	A	L	O	G	N	I	S	K	W	L	E	S	I	E	D	Z	I	Ę	C	I	O	Ł	N	I	E
Z	A	S	T	A	W	I	A	J	S	I	D	E	Ł	N	A	Z	W	I	E	R	Z	Ę	T	A				

J	A	S	Z	C	Z	U	R	K	A	N	I	E	P	Ł	O	S	Z	Z	W	I	E	R	Z	Y	N	Y			
L	E	Ś	N	E	J	L	I	S	N	I	E	Z	A	Ś	M	I	E	C	A	J	L	A	S	U	Z	A	J	Ą	C

N	I	E	Z	B	I	E	R	A	J	N	I	E	Z	N	A	N	Y	C	H	G	R	Z	Y	B	Ó	W			
D	Z	I	K	N	I	E	R	O	Z	G	R	Z	E	B	U	J	M	R	O	W	I	S	K	B	O	R	S	U	K

II. Zastanów się:

- co czuje wtedy las?
- jakie są konsekwencje nieprzestrzegania powyższych zakazów?

VI. DIAGRAMY z nazwami roślin i zwierząt oraz hasła o ochronie przyrody

I. Rozwiąż diagram:

- w podanym diagramie oddziel wyrazy
- wykreśl nazwy roślin i zwierząt
- z pozostałych liter, czytanych od lewej do prawej, dowiesz się co trzeba powiedzieć ludziom, którzy nie chronią przyrody.

N	I	E	P	A	L	T	R	A	W	Y	N	A	Ł	Ą	C	E	M	O	T	Y	L	N	I	E	P	Ł	O	S	Z
P	T	A	K	Ó	W	N	A	Ł	Ą	C	E	B	I	E	D	R	O	N	K	A									

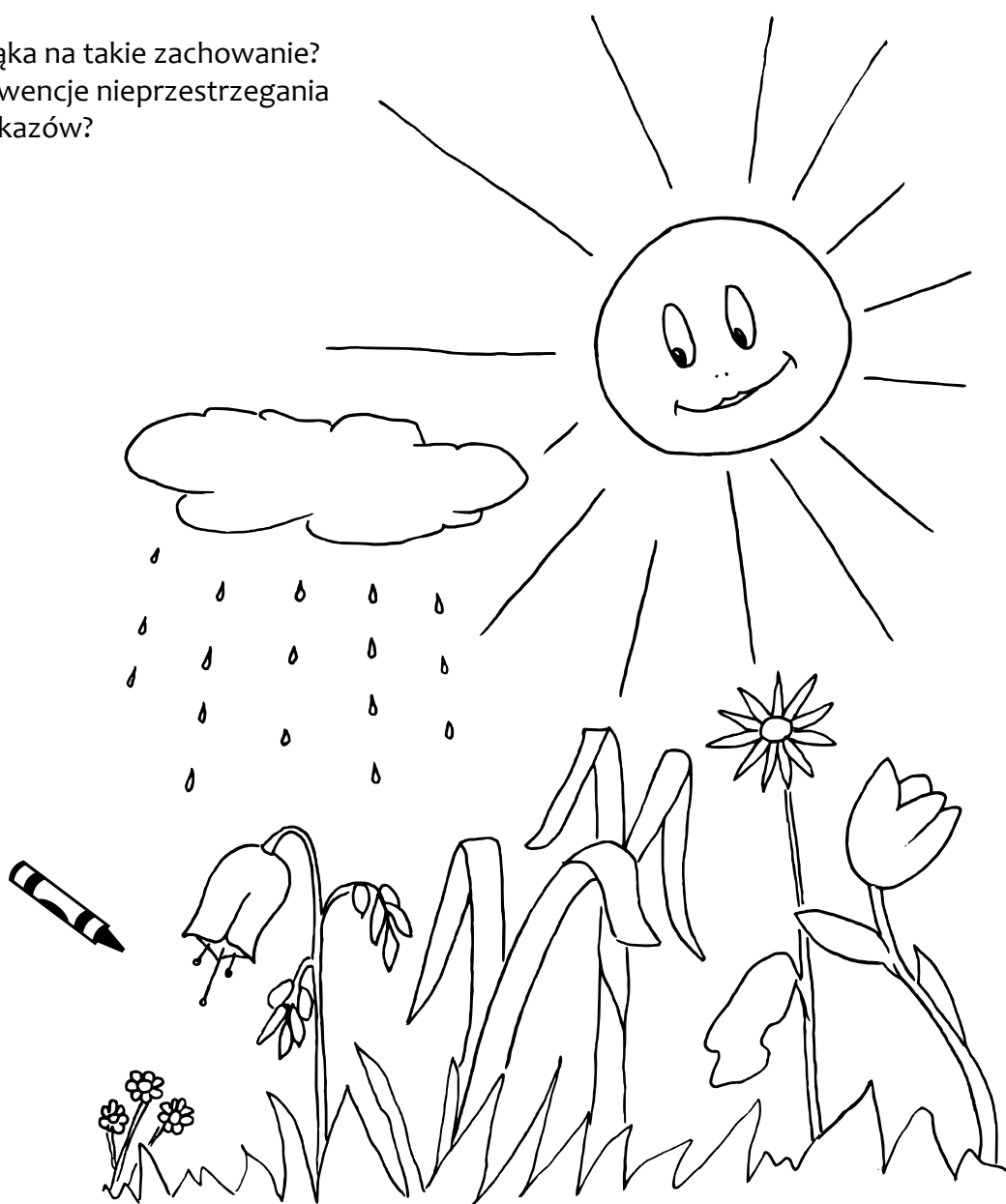
N	I	E	Z	R	Y	W	A	J	R	O	Ś	L	I	N	C	H	R	O	N	I	O	N	Y	C	H				
K	R	O	K	U	S	N	I	E	Z	A	Ś	M	I	E	C	A	J	Ł	Ą	K	I	P	S	Z	C	Z	O	Ł	A

N	I	E	N	I	S	Z	C	Z	P	T	A	S	I	C	H	G	N	I	A	Z	D							
S	K	O	W	R	O	N	E	K	N	I	E	R	O	Z	G	R	Z	E	B	U	J	M	R	O	W	I	S	K

K	R	E	T	S	Z	A	N	U	J	Z	I	E	L	E	Ń	M	A	K	I	C	H	O	D	Ż				
W	Y	Z	N	A	C	Z	O	N	Y	M	I	Ś	C	I	E	Ż	K	A	M	I	R	U	M	I	A	N	E	K

II. Zastanów się:

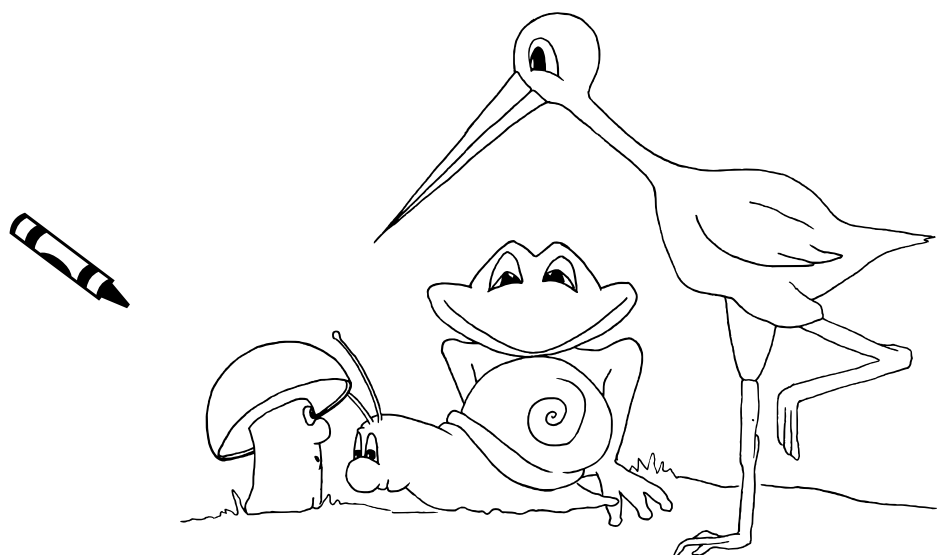
- o czym szumi łąka na takie zachowanie?
- jakie są konsekwencje nieprzestrzegania powyższych zakazów?

VII. ROZSYPANKI ZDANIOWE

Wytnij i ułóż rozsypankę zdaniową, a następnie wklej ją do zeszytu.

Różnorodność w przyrodzie nazywamy	✂
Bioróżnorodność to: pustynie i oceany,	
Bioróżnorodność potrzebna jest do przetrwania naszej planety	
Zachowaniu bioróżnorodności sprzyja tradycyjne rolnictwo, dlatego że	
Rolnik ekologiczny	
Tylko zachowanie bioróżnorodności	
Korytarz ekologiczny to	
ciąg roślinności łączący dwa zbiorowiska np. dwa lasy.	
i utrzymania na niej życia.	
nie stosuje środków chemicznych.	
łądy i morza, lasy i łąki, rośliny i zwierzęta.	
może zapewnić nam spożywanie zdrowej żywności.	
stwarza dobre warunki do życia dla wielu odmian roślin i zwierząt dziko żyjących.	
bioróżnorodnością.	✂

VIII. ZABAWA DYDAKTYCZNA

I. „Sieć pokarmowa” – zabawa, w której można wprowadzić element rywalizacji. Celem zabawy jest poznanie podstaw zależności pokarmowych w ekosystemie.

Dzieci pod opieką nauczyciela przygotowują kartoniki z nazwami organizmów tworzących w przyrodzie łańcuch pokarmowy, zgodnie z proponowanymi poniżej zestawami. Kartoników powinno być tyle, ile bawiących się dzieci w grupie. Każdy uczestnik grupy losuje jeden kartonik z nazwą rośliny lub zwierzęcia. Na sygnał nauczyciela uczestnicy zabawy, bez porozumiewania się głosem, ustawiają się w zgodny z zasadami ekologii łańcuch pokarmowy (3-4 ogniwa). Położenie ręki na czyimś ramieniu oznacza: Zjadam cię! Zabawę można powtórzyć kilka razy. Dzieci zamieniają się kartonikami z nazwami roślin i zwierząt lub wymyślają nowe. Mogą z nich ułożyć według własnego pomysłu i pod kierunkiem nauczyciela inny łańcuch pokarmowy.

GRZYB	ŚLIMAK	ŻABA	BOCIAN
GLEBA	DŹDŻOWNICA	PTAK	JASTRZĄB
KAPUSTA	ZAJĄC	LIS	
OWOCE LEŚNE	DZIK	WILK	
DRZEWO	KORNIK	DZIĘCIOŁ	
OWADY	PISKLETA	JASTRZĄB	
SAŁATA	ŚLIMAK	JEŻ	
ŻOŁĘDZIE	WIEWIÓRKA	KUNA	
NEKTAR	PSZCZOŁA	MIÓD	NIEDŹWIEDŹ
PYŁEK KWIATOWY	TRZMIEL	PTAK	PTAK DRAPIEŻNY
LIŚCIE DRZEW	JELEŃ	WILK	
LIŚCIE KRZEWÓW	GĄSIENICA	JASZCZURKA	LIS
OWAD	ŻABA	ŻMIJA	
RYBA	FOKA	REKIN	
TRAWA	ANTYLOPA	LEW	

IX. ZABAWA DYDAKTYCZNA

II. Zabawa „Do czego potrzebne są drzewa?”.

Nauczyciel zachęca dzieci aby losowały karteczki z nazwami drzew i zwierząt, a następnie dzieli dzieci na 2 grupy:

I grupa – to drzewa w lesie (uczestnicy mają przypięte kartki z nazwami drzew)

II grupa – to zwierzęta (przypięte kartki z nazwami zwierząt)

Każde zwierzę wybiera sobie jedno drzewo.

Nauczyciel umawia się ze zwierzętami, aby przykucali przy swoim drzewie.

Nauczyciel podchodzi kolejno do drzew i opowiada dzieciom, że drzewo to zostało ścięte przez drwala, uschło z powodu suszy, zostało zaatakowane przez szkodniki, spłonęło w pożarze itp. Po każdym wycięciu drzewa wszystkie zwierzęta muszą poszukać sobie innego drzewa. A gdy zabraknie drzew zwierzęta korytarzem ekologicznym przechodzą do następnego lasu i zabawa trwa nadal.

Na koniec zabawy nauczyciel pyta dzieci: Do czego zwierzętom i ludziom potrzebne są drzewa?

Dzieci wyciągają wnioski: Drzewa potrzebne są zwierzętom i ludziom do oddychania, schronienia, zamieszkania.

NAZWY DRZEW		NAZWY ZWIERZĄT	
KLON	MODRZEW	WILK	SARNA
WIERZBA	SOSNA	WIEWIÓRKA	JELEŃ
JAWOR	ŚWIERK	SOWA	JEŻ
KASZTANOWIEC	LIMBA	JASTRZĄB	DZIK
KALINA	JODŁA	ZAJĄC	KUNA
JARZĘBINA	JAŁOWIEC	NIEDŹWIEDŹ	SZPAK
TOPOLA	CIS	PSZCZOŁA	ZIĘBA
BRZOZA	LIPA	RYŚ	KOS
BUK	ROBINIA AKACJOWA	NIETOPERZ	SUSEŁ
JESION	WIĄZ	DZIECIOŁ	ŁOŚ
DĄB	GRAB	LIS	ŻUBR
OLSZA	CZEREMCHA	BORSUK	SIKORKA
JABŁOŃ	WIŚNIA	MYSZ	JASZCZURKA
CZEREŚNIA	GRUSZA	ŻMIJA	MRÓWKA
ŚLIWA	MORELA	OSA	SÓJKA

X. KRZYŻÓWKA sprawdzająca wiedzę o środowisku

Rozwiąż krzyżówkę:

1. Dobrze uprawiana daje wysokie plony.
2. Swój domek nosi na grzbiecie.
3. Nogi ma czerwone, cienkie jak patyki, a po nasze żaby przybył aż z Afryki.
4. Zieleni się wiosną na łące.
5. Pracowita jak ... ?
6. Ma malutkie nóżki i króciutki ryjek, chociaż igły nosi to nigdy nie szyje.
7. Mieszka w lesie. Jest smukła, zwinna i bardzo płochliwa.
8. Rośliny lecznicze. Kto pije z nich herbatki ten chorób unika.
9. W zimowe dni nagie stoją, a wiosną się zielenią. Latem są schronieniem przed palącym słońcem.
10. Jest ozdobą łąki, ma kolorowe skrzydełka.
11. Służy do mycia, służy do picia, bez niej na ziemi nie byłoby życia.
12. ... są w kropeczki, a ich przysmakiem są mszyce.
13. Nazwa tego kwiatka zwiastuje pierwsze dni wiosny.
14. Ma on nóżkę i kapelusz śliski i błyszczący.
15. Na wiosnę rozwija się z pączka na gałązkach drzewa.

1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											

XI.

I. Zachowanie bioróżnorodności ma dla nas niesamowite znaczenie.

Skreśl co drugą literę w pierwszym i drugim rzędzie, przepisz pozostałe w oznaczone kreskami miejsca, a dowiesz się dlaczego.

P i o e z p w k a o l z a c n f a o p d r e z g e h t j r o w n a f n a i p e w n o a r s i z t e z j

p r l k a t n k e c t g y p w i r a ó k w s n j o r w c a m d t z b e

II. Wszystkie prawne formy ochrony przyrody w Polsce zostały stworzone dla ochrony różnorodności biologicznej. Kolorując co trzecią literkę możesz poznać nazwę najważniejszej formy bioróżnorodności rolniczej. Z kolorowych literek ułóż nazwę, zapisz ją i zapamiętaj!

n	k	N	a	o	A	t	e	T	u	p	U	r	w	R	a	ę	A	ł	b	ł	z	r	o	b	n	o	z	ą	o
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

XII. GRA PLANSZOWA

Przygotuj kostkę do gry oraz pionki – możesz użyć korków po napojach i ładnie je ozdobić kolorowym papierem. Na kolejnych dwóch stronach znajduje się plansza do gry. Wytnij ostrożnie te kartki i sklej. Pokoloruj kontury kredkami. Zaprosz swoje koleżanki i kolegów do zabawy!

Zasady gry:

1. Rzut kostką – zaczyna grę od pola START

2. Kto wkroczy na pola 1-10 musi wykonać:

- 1 – rzuca kostką jeszcze raz
- 2 – 5 małych pól wstecz
- 3 – 3 małe pola wstecz
- 4 – 4 małe pola do przodu
- 5 – 2 małe pola do przodu
- 6 – może rzucać drugi raz
- 7 – 2 małe pola wstecz
- 8 – 3 małe pola do przodu
- 9 – powrót do pola D
- 10 – 2 pola do przodu

A – w czasie zabawy w lesie zniszczyłeś mrowisko – tracisz jedną kolejkę

B – bawiłeś się cicho i udało ci się zobaczyć zajączka – posuwasz się 4 pola do przodu

C – udzieliłeś pomocy ptaszce z złamanym skrzydełkiem – posuwasz się 4 pola do przodu

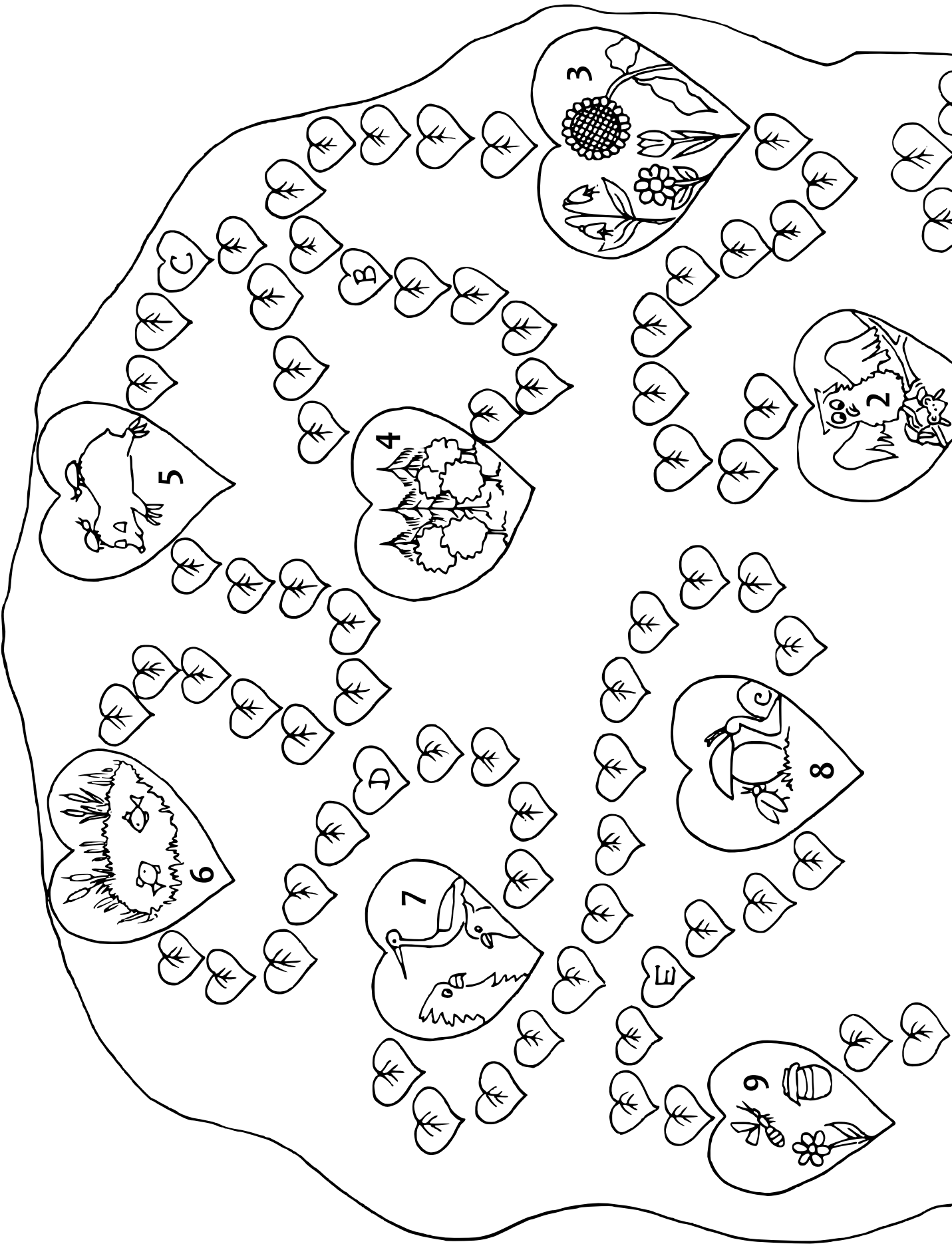
D – dokarmia zwierzątka zimą – rzucasz kostką 2 razy

E – na łące zostawiłeś papierki po cukierkach – tracisz kolejkę

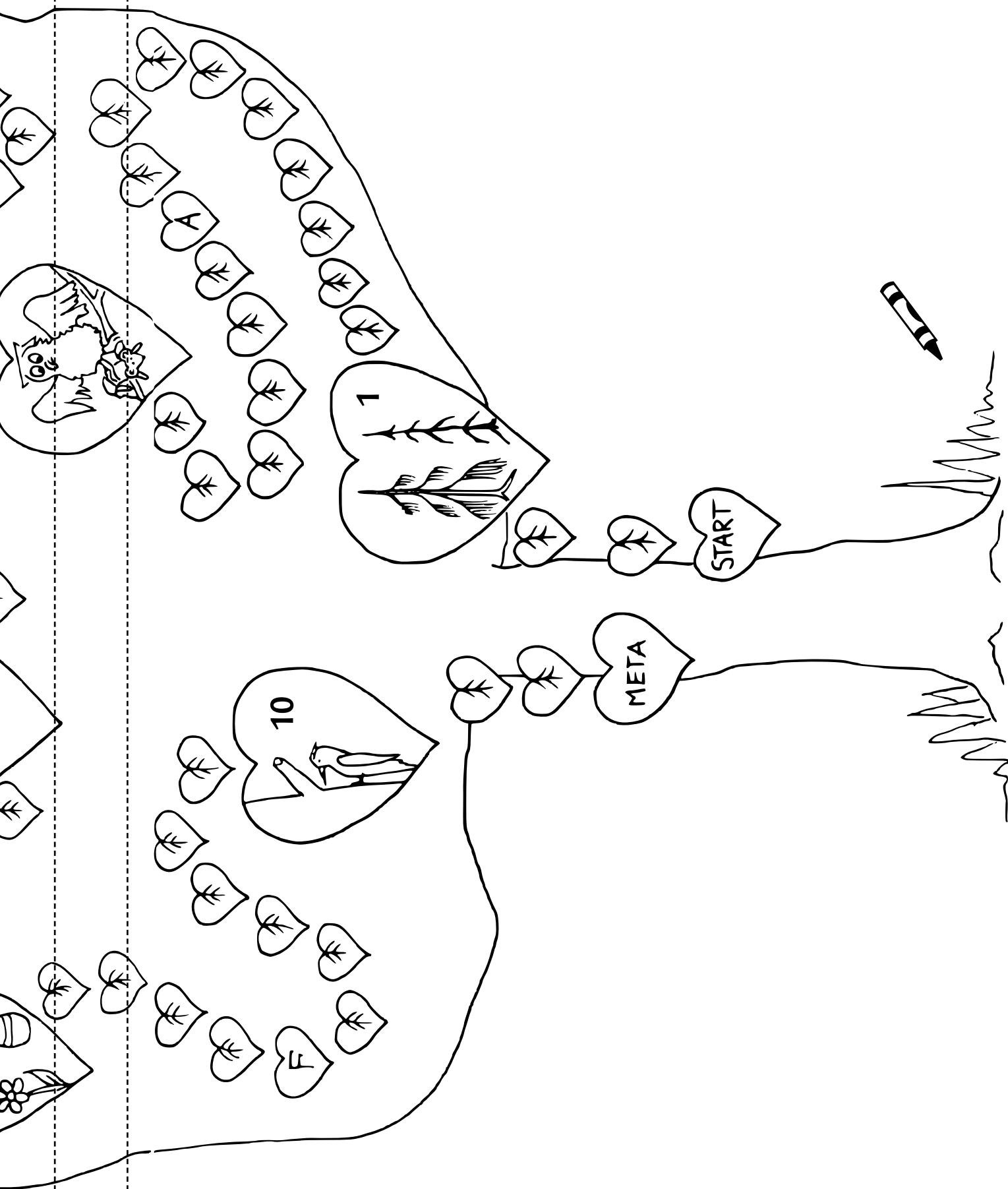
F – podczas gry w piłkę z kolegami na łące zdeptano kretowiska – tracisz kolejkę

WYGRYWA TEN KTO NAJSZYBCIEJ DOTRZE DO METY!

TU POKLEJ!

XIII. SKARGI MIESZKAŃCÓW LASU

Las chętnie nas gości. Ma jednak do nas prośby. Idąc leśną ścieżką odgadnij prośby zwierzątek i roślin wsłuchując się w ich głos i starając się zrozumieć ich mowę.

Kto to mówi?

Nauczyciel rozdaje kartki z tekstami uczniowie czytają je, odgadują i zapisują w zeszytach.

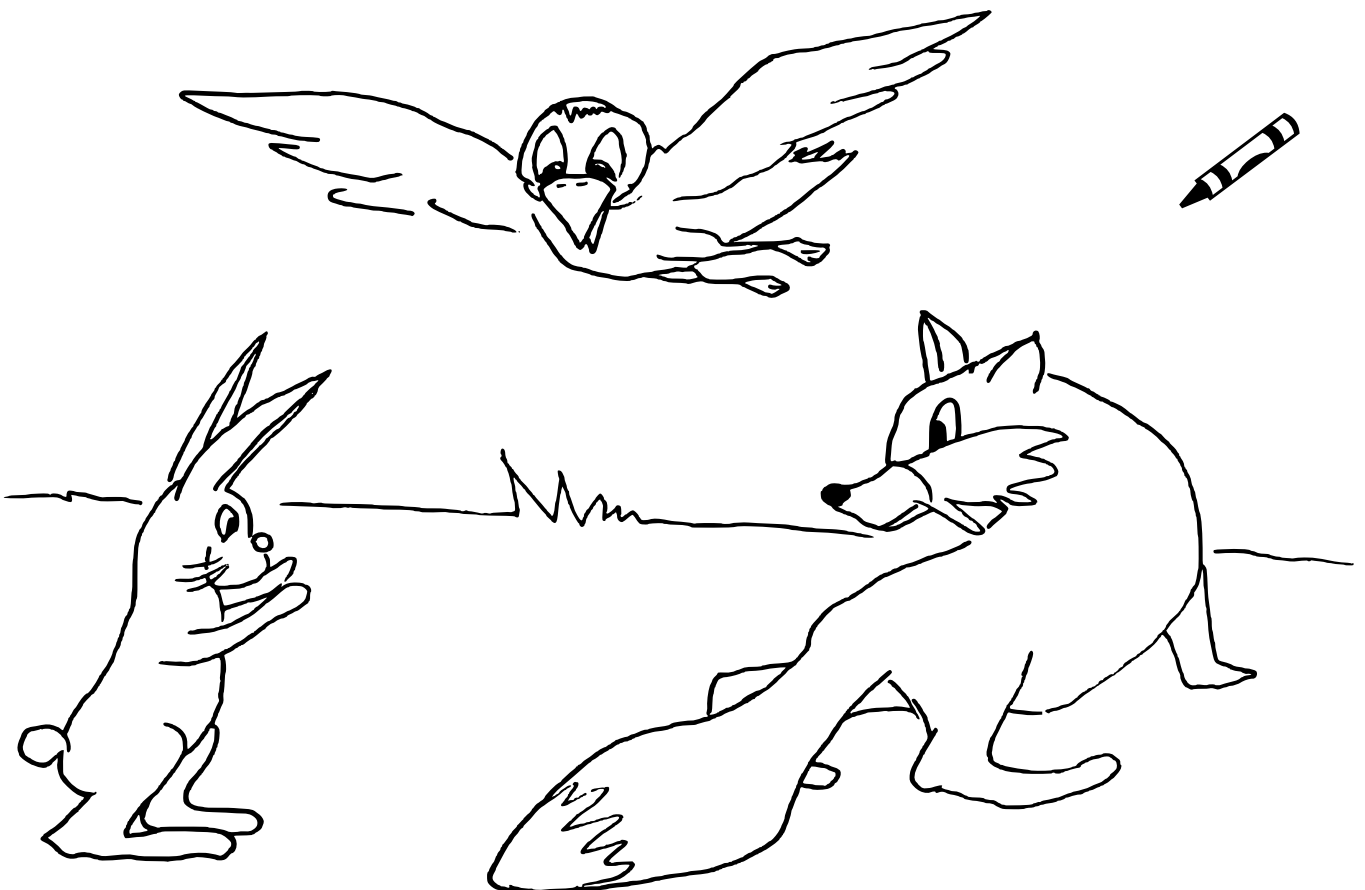
W pobliżu mojej nory wybudowano ruchliwą drogę.	lis	✂
Ludzie wycięli drzewo, w którym była moja dziupla.	wiewiórka	
Chłopcy wypalili trawę na łące i zniszczyli moją kryjówkę.	mysz	
Chłopcy połamali gałęzie i pocięli korę.	drzewo	
Dzieci zburzyły nasz kopczyk usypany z ziemi, gałązek i igliwia.	mrówki	✂

Następnie nauczyciel proponuje, aby uczniowie do skarg zwierząt dopisali ich życzenia – czego życzyłyby sobie zwierzęta?

Poleca aby uczniowie zapoznali się z wierszem pt. „Wycieczka” i ocenili postępowanie chłopców.

Zadanie kończy się hasłem:

Pamiętaj! Las to dom roślin i zwierząt. Ty jesteś tu gościem!

Polski Klub Ekologiczny jest ogólnopolską organizacją pozarządową istniejącą od 1980 r., a jego misją jest poprawa stanu środowiska, ochrona przyrody oraz życia i zdrowia człowieka.

Cele PKE to:

- uznanie zrównoważonego rozwoju jako podstawy polityki społeczno-gospodarczej państwa
- ochrona środowiska, w tym ekologia rozumiana jako ochrona zwierząt, roślin i dziedzictwa przyrodniczego
- ochrona krajobrazu naturalnego i dziedzictwa kulturowego
- kształtowanie w społeczeństwie świadomości, że jakość życia zależy od racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i zachowania równowagi między środowiskiem naturalnym a rozwojem cywilizacji
- powszechna edukacja ekologiczna.

Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach jest jednostką terenową założoną w 1988 r.

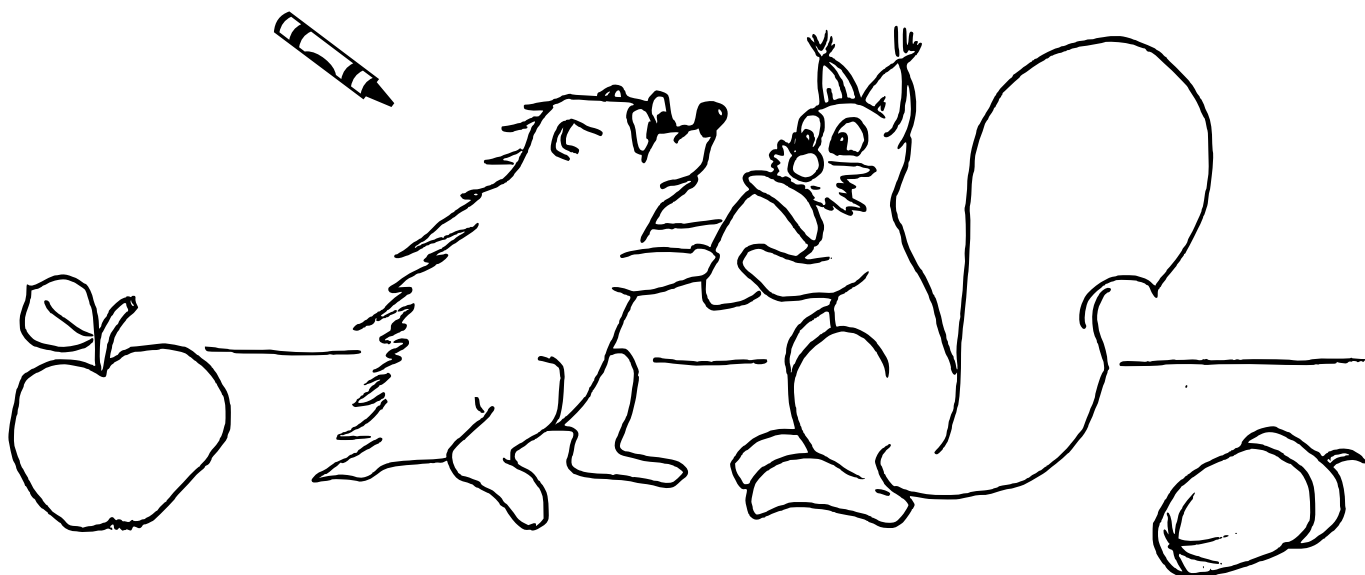
Cele statutowe realizuje poprzez programy:

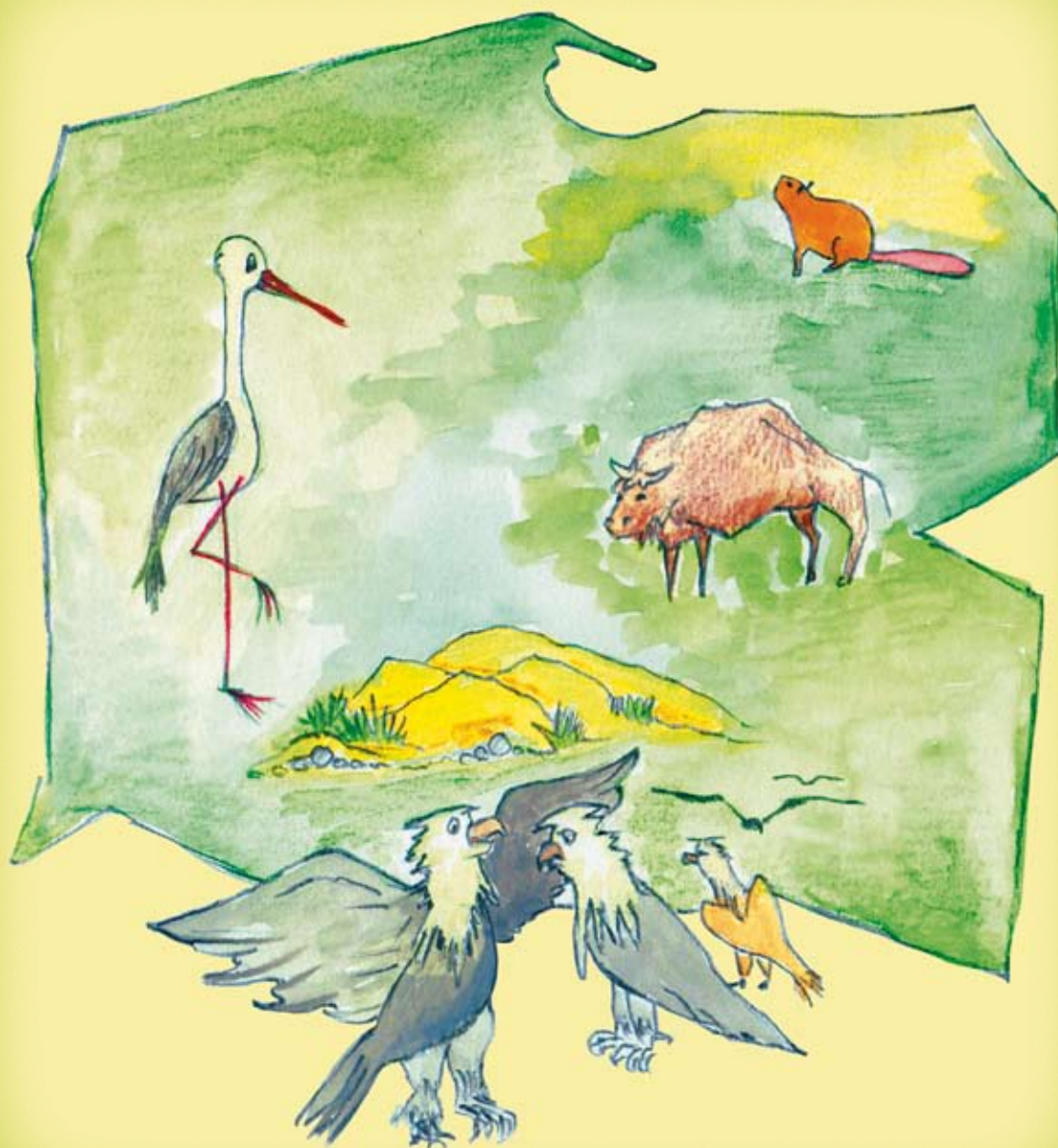
- promowanie rolnictwa ekologicznego i jego produktów
- promowanie i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju
- edukację ekologiczną i kreowanie świadomego ekologicznie konsumenta.

W ramach ww. programów prowadzi stale:

Punkt Informacji Ekologicznej dla Społeczeństwa, Ośrodek Informacji o Rolnictwie Ekologicznym oraz Ośrodek Informacji o Unii Europejskiej dla mieszkańców wsi. Ponadto realizuje projekty obejmujące organizację konferencji, seminariów, szkoleń, konkursów, wydawanie publikacji (broszury i ulotki) itp. adresowanych do ludzi dorosłych, dzieci i młodzieży.

Polski Klub Ekologiczny
Koło Miejskie w Gliwicach
ul. Ziemowita 1
skr. poczt. 489
44-100 Gliwice
tel./fax: 032 231 85 91
biuro@pkegliwice.pl
www.pkegliwice.pl

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej